

## NASLOVNICI POD ROB

Tokrat je na naslovnici *Erjavecie* predstavljen eden najpomembnejših naravoslovcev vseh časov, filozof in pesnik, Anglež Humphrey Davy, ki se je med kopico drugih reči, resda bolj obrobno, kakopak zanimal tudi za kačje pastirje. Veliko bolj kot slednji, pa ga je prevzela naša dežela in čeprav se je na Kranjskem mudil le nekajkrat, so ga naravne lepote slovenske pokrajine, gora in rek povsem prevzele.

Sir Humphry Davy se je rodil leta 1778 in že zelo mlad začel svojo znanstveno pot. Poznamo ga predvsem kot kemika in neumornega izumitelja, saj praktično ni bilo področja na katerem je deloval, ki se ne bi končalo s pomembnim odkritjem. Neizmerno ga je zanimala elektrokemija in z galvanizacijo je izoliral številne do tedaj neznane elemente, kot so kalij, natrij, barij, magnezij in še bi lahko naštevali. Odkril je tudi dušikov oksid - smejalni plin, ki je postal nekakšen LSD takratnega časa. Tudi Davy ga je pošteno vdihoval, vendar se pri tem ni ustavil in je eksperimentiral naprej, kar se je pri inhaliranju zmesi ogljikovega monoksida in vodika skoraj končalo tragično. Eden pomembnejših izumov je bila njegova jamska svetilka, ki je nevarnost takrat pogostih eksplozij v rudnikih zmanjšala na minimum. Številna odkritja so ponesla njegovo slavo po vsej Evropi in nagradil ga je celo sam Napoleon, čeprav sta bili Francija in Anglija takrat v vojni. Leta 1820 mu je bilo zaupano predsedovanje prestižne Royal Society iz Londona, ki jo je zelo uspešno vodil sedem let.

Takratno Ilirijo je Davy razmeroma dobro poznal, saj se je v naši deželi večkrat mudil. Prvič le nekaj julijskih dni leta 1818, naslednjič pa za daljši čas leta 1827, ko je prišel preko Gorice v Ljubljano, kjer je ostal od srede aprile skoraj do konca maja. Še istega leta se je avgusta ponovno vrnil v Ljubljano, vendar jo je hitro zapustil, vse do maja 1828, ko je za dva tedna ponovno pripotoval v naše kraje. Pri nas je imel le dve domovanji; bival je v Čošeljnovi gostilni v Podkorenu ter v ljubljanski gostilni pri Deteli, kjer stoji danes hotel Union. Še posebej rad je živel v Pokorenu, ki ga je imenoval kar "moje staro gnezdo" in od tam je imel odlično izhodišče za ribolov v Savi Dolinki, zanimive planinske pohode ter izlete na Bohinjsko in Blejsko jezero. Zadnjič je obiskal Slovenijo konec avgusta 1828, preživel nekaj časa v Podkorenu, nato pa se že precej bolan do konca oktobra ustalil v Ljubljani. Od tukaj je hodil na številna potovanja po bližnji okolici, raziskal podzemski kras, proučeval človeško ribico in Cerkniško jezero ter se zanimal za šege in navade Slovencev.

Nasploh je izžarevalo Davyjevo raziskovanje naših krajev veliko lovsko in ribiško strast ter vsesplošno zanimanje za slovensko naravo, ki ji ni našel primerjave nikjer v Evropi. Zgornjo Savo je imenoval najlepšo reko za muharjenje na svetu in ko smo že pri muharjenju izdajmo, da je prav H. Davy izumil umetno



muho kot vabo za postrvi. S tem v zvezi je potrebno omeniti njegovo delo *Salmonia or days of fly-fishing*, ki je pisana v obliki dialogov med izmišljenimi osebami. Davy je bil ob pisanju tega dela že hudo bolan, zanimivo pa je, da je predgovor pisan in datiran iz Ljubljane: *Laybach, Iliyria, Sept. 30, 1828*. Vsebuje mnogo natančno opisanih podrobnosti iz življenja rib in ostalih vodnih živali, med njimi tudi kačjih pastirjev:

...The *libellula*, or dragon-fly, the most voracious of the winged insect tribe, deposits her eggs in such a manner, that the larvae fall into the water, and, after destroying and feeding upon almost all the aquatic insects found in this element, and changing their skins at various times, they emerge in their winged form the tyrants of the insect generations in the air...

*Salmonia*, str. 155

Seveda pa med svojim bivanjem v takratni Iliriji ni ostal ravnodušen do brhkih slovenskih deklet; njegovo srce naj bi osvojila Jožefina, mlada hčerka ljubljanskega gostilničarja, ki ga je negovala v času hude bolezni. Razen napisane ljubezenske pesmi pa sadovi te ljubezni niso dozoreli, zato zgodbo o Humphreyu Davyu na tem mestu zaključimo.

#### LITERATURA:

- DAVY, H., 1840. *Salmonia or days of fly-fishing: in a series of conversations: with some account of the habits of fishes belonging to the genus Salmo*. Smith, Elder & Co. Cornhill, London. 2. izdaja - ponatis (?).
- DAVY, J., 1839. *Memoirs of the life of Sir Humphrey Davy*. Smith, Elder & Co. Cornhill, London.
- RADICS, P. VON, 1907. Wissenschaftliche Erschliessung Krains durch Engländer. *Beilage zu Nr. 125 der "Laibacher Zeitung" vom 4. Juni 1907, 126. Jahrgang: 2-4.*
- VOLC, J., 1938. *Podkoren. Črtice iz preteklosti vasi in gorenjske Doline*. Jugoslovanska tiskarna, Ljubljana, ii + 80 str.

(M. B.)

## ZAPISNIK Z REDNEGA LETNEGA SESTANKA SLOVENSKEGA ODONATOLOŠKEGA DRUŠTVA

Redni letni sestanek Slovenskega odonatološkega društva se je godil v torek, 20.04.1999 v knjižnici Prirodoslovnega muzeja Slovenije, kjer se nas je zbralo 14 članov. Sestanek se je odvijal po naslednjem dnevnem redu: